

100 jaar vrouwengilde Limburg 20 september 2018 in Oranjerie te Roermond

Beste dames (en wellicht enkele heer) en monseigneur,

Nee, ik kan en mag geen lid worden, zo werd me te verstaan gegeven in de uitnodiging om hier vandaag te komen spreken.

Maar u wilde wél de gouverneur hebben, en ja die is nu eenmaal ook anno 2018 nog steeds een man...

Een man met wie u ook een historicus heeft binnen gehaald, die het dan toch nooit kan laten om terug te gaan naar het jaar waarin uw vrouwengilde het levenslicht zag.

En dan is 1918 toch wel een heel bijzonder jaar. Natuurlijk de eerste wereldoorlog kwam tot een eind, maar

1918 was óók het jaar dat voor het allereerst een Limburger – toenmalig Gouverneur **Charles Ruys de Beerenbrouck** – minister-president van Nederland werd.

Iets waar óók de eerste vrouw van het land – en dan heb ik het over Koningin Wilhelmina –even aan moest wennen. Al gaf ze klaarblijkelijk na enige ontmoetingen toe, dat ‘al was hij Limburger en katholiek’, hij toch ‘een gunstige indruk’ maakte...

1918 was óók het jaar dat vrouwen zich voor het allereerst verkiesbaar mochten stellen. Een jaar vóóordat de Tweede en Eerste Kamer besluiten dat zij voortaan ook mogen stemmen. Overigens nadat diezelfde Ruys de Beerenbrouck zich in zijn eerste regeringsverklaring van november 1918 nadrukkelijk had uitgesproken vóór dat vrouwenkiesrecht. Dus Nederland dankt het Algemeen Kiesrecht minstens mede aan een Limburger.

Een leuk historisch feitje is dan, dat uitgerekend een Limburgse vrouw op 15 mei 1920 als allereerste gebruik maakt van dat recht. Die eer viel te beurt aan burgemeestersvrouw Elise Spauwen bij de tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen in Gronsveld. Wellicht kan uw secretaris even nagaan of zij KVG-lid was en hoeveel contributie zij betaalde...

Bovendien, dames, was 1918 was óók het jaar dat in de Limburgse kranten een oproep verschijnt aan alle Limburgse vrouwenⁱ om zich voor het allereerst te verenigen.

Een oproep niet bestemd vóór een voorloper van uw gilde, maar tégen de wens van de buren. Onze Belgische buren die ter compensatie van hun geleden oorlogsleed Limburg willen annexeren.

Man en macht én dus – vrouw – moesten zich hiertegen verzetten, want Nederlands Limburg wilde Nederlands Limburg blijven...

Maar 1918 was dus ook het jaar dat Limburg gehoor geeft aan de oproep van priester **Alphons Ariëns**. Zijn oproep aan vrouwen om sámen een 'meer beschavende en bezielende invloed op de maatschappij uit te oefenen.'

Het zijn uw grootmoeders – of in ieder geval de generatie van uw grootmoeders – die de handschoen oppakken en uit de beslotenheid van hun gezin stappen. Een goede zaak, want die maatschappij kreeg in die komende 100 jaar heel wat voor haar kiezen...

Zo waren uw oma's misschien niet de trendsettende dames in *Charleston*-jurken, maar zij moesten wel meemaken hoe die '*roaring-twenties*' uitmondde in die Grote Depressie en uiteindelijk in de Tweede Wereldoorlog.

Een Tweede Wereldoorlog die maakte dat uw moeders geboren in de jaren twintig niet soepeltjes volwassen konden worden. Zeker niet als ze hun verloofdes na die oorlog ook nog naar Nederlands-Indië zien vertrekken. Én ontaarde moeders worden genoemd als ze – met de kinderen eenmaal naar school - buitenshuis aan het werk gaan...

En u zelf, die veelal opgroeide in een in alle opzichten steeds vrijer wordende wereld, waarin u wél steeds meer mogelijkheden kreeg om uw vleugels uit te slaan buiten het gezin...

En uw dochters die nog veel meer ontplooiingskansen kregen én grepen, maar die u vaak ziet worstelen met dubbeldikke agenda's...

Vier generaties van vrouwen die vanuit die periferie van toen, meer en meer een centrale plaats hebben weten te veroveren in die maatschappij die u – in de woorden van Ariëns - werd geacht meer 'te beschaven en te bezielen'...

Misschien niet als de spreekwoordelijke 'Dolle Mina's, maar u heeft uw wegen en mogelijkheden daartoe dubbel en dwars gevonden...

En al las ik afgelopen zaterdag in De Limburger - in een artikel over uw gilde - dat het aanvankelijk niet de bedoeling was dat u politiek actief zou worden, toch was het juist via die politiek dat ik zelf kennismaakte met het vrouwengilde.

En dan vooral door mijn partijgenote en collega-raadslid Jeanne Gielen. In mijn ogen de Marga Klompé van Maastricht en tegelijkertijd dus een zeer betrokken en actief lid van de plaatselijke afdeling van uw Gilde...

Anno 2018 kunt u met mij constateren dat in Limburg steeds meer vrouwen de weg naar de politiek en bestuur weten te vinden. Sinds ik dit mooie gouverneursambt mag vervullen, heb ik bijvoorbeeld al méér vrouwen als burgemeester benoemd dan mannen...

...Bergen, Nuth, Roerdalen, Stein, Roermond, Meerssen, Maastricht, Beek en Gulpen ... allemaal kregen ze de laatste jaren een burgermoeder.ⁱⁱ

En dan kan ik mezelf hier wel neerzetten als bijzonder vrouwvriendelijke gouverneur, maar de eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik mijzelf niet té hard op de borst mag kloppen. In ieder geval niet voor deze specifieke flinke toename van vrouwelijke sturing op de maatschappij.

Want het zijn de gemeenteraden die vandaag de dag graag de wens voor een vrouw opnemen in de profielschets voor een nieuwe burgemeester. En - nog veel belangrijker: er dienen zich gewoon steeds 'vaker én meer' goede vrouwelijke kandidaten aan....

Daarnaast wil ik hier - zeker ter ere van uw eeuwfeest - ook best toegeven dat ik niet de gouverneur kan zijn die ik ben, zonder de vrouwelijke ondersteuning om mij heen.

En dan heb ik het niet alleen over mijn vrouw en mijn dochter. Maar ook over mijn directe ondersteuning in het Gouvernement, die voor het overgrote deel uit vrouwen bestaat.

Sterker nog: de mannen in mijn afdelingskabinet vormen zelfs een minderheid. Een 'moedige' minderheid zouden sommigen zelfs zeggen...

Bovendien, dames, wat ik in mijn directe staf zie, zag ik ook al eerder gebeuren in mijn vorige functie als voorzitter van de Open Universiteit. Waar al jaren zoveel meer vrouwen dan mannen studeren. Een trend wellicht ingezet door uw Gilde dat al eerder vrouwen zoveel mogelijkheden bood om hun achterstand in het onderwijs weg te werken...

Een achterstand die een voorsprong werd. Want cijfers van het CBS leren dat Nederland - voor het eerst in de geschiedenis - méér hoog opgeleide jonge vrouwen kent dan mannen. En dat geldt niet alleen voor Nederland in zijn geheel, maar ook Limburg kent nu al een meerderheid aan hoog opgeleide vrouwen.

Hoog opgeleide vrouwen die hier steeds vaker en makkelijker een goede passende baan kunnen vinden (zeker door onze enorme investeringen in de kenniseconomie); maar...

...een passende man vinden (of mag ik zeggen: een passende partner) begint al lastiger te worden. Of ze moeten gaan 'downdaten' zoals dat heet, of elders hun geluk gaan beproeven. Dat laatste zou een groot verlies voor Limburg zijn...

Wat mij overigens tot een aanvullend antwoord brengt op de vraag die uw voorzitter Wilma van der Poel mij eerder stelde.

En wel de vraag 'bestaat onze vereniging over 50 jaar nog?'

Ik antwoordde haar dat het pure 'blijven bestaan' in mijn ogen nooit de opdracht kan zijn.

Ofwel: "Ben niet bezig met overleven, maar met leven." Ga vooral door zolang het Gilde u allen betekenis en plezier blijft bieden.

Maar met mijn openingszin 'dat ik geen lid kan en mag worden' in gedachten, plus het probleem van die arme achterstand oplopende mannen, zou ik u misschien alsnog toch nog een suggestie aan de hand kunnen doen om weer te groeien....

... maar wellicht wacht u beter het advies af van de eerste vrouwelijke gouverneur van Limburg, die er ongetwijfeld binnen de komende 100 jaar gaat komen.

Voor nu, beste dames, sluit ik graag af met u bijzonder te bedanken voor alle 'beschaving en bezieling' die u de maatschappij – in Limburg én ver daarbuiten – de afgelopen 100 jaar heeft gebracht. En ongetwijfeld ook blijft bieden, zolang u samen blijft bestaan, én u blijft engageren midden in die Limburgse samenleving.

Ik wens uw gilde, dames, een hele gelukkige verjaardag .

Proficiat!

ⁱ Limburgs Dagblad 16-12-1918 en Nieuwe Venlosche courant 17-12-1918

ⁱⁱ Naast deze sinds 2011 benoemde burgermoeders, kregen Onderbanken en Horst aan de Maas een waarnemend vrouwelijke burgemeester. Voor 2011 hadden Peel & Maas en Beesel al een vrouw als burgemeester. Dat brengt anno 2018 het aantal vrouwen in dit ambt op 13 (van de in totaal 33).